

Ministerie van Economische Zaken
De Staatssecretaris
Mevrouw S.A.M. Dijkma
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

TEVENS PER EMAIL: STAATSSECRETARIS@MINEZ.NL

Den Haag, 6 mei 2015

Inzake : 20150317
Dossiernr. : Rooy/OM
E-mail : diekstra@delissenmartens.nl

Geachte mevrouw Dijkma,

Namens mijn cliënte, mr. drs. **S.A.B. van Rooy**, dierenarts, richt ik mij tot U met het volgende.

Zoals U blijktens de uitzending van EenVandaag van zaterdag 2 mei jl. bekend is, heeft cliënte jarenlang gestreden om ernstige strafbare feiten en misstanden rond het zwanendriften aan de kaak te stellen. Cliënte legde een jarenlang durende ongemoeide illegale toe-eigening van jongen van wilde broedzwanen door de zwanendrifters op camera vast, waarbij de zwanendrifters die jongen zelf illegaal leewiekten en/of ringden en daarna verhandelden, al dan niet nadat zij de wilde ouderzwanen van een illegale tatoeage op hun snavel en/of een illegale (al dan niet gesloten) pootring hadden voorzien.

Cliënte was er bijvoorbeeld op 22 juni 2013 getuige van dat de zwanendrifters in haar bijzijn een wild broedpaar vingen en tatoeëerden (hetgeen tijdens de TV uitzending van EenVandaag te zien was) en daarvan de zes jongen illegaal op een leeftijd van 8 tot 9 weken leewiekten. Ze constateerde later dat de desbetreffende jongen ongeringd op een leeftijd van 6 maanden door de zwanendrifters waren weg gevangen en verhandeld. Op 23 juni 2014 zag cliënte dat de desbetreffende zwanendrifter de negen witte jongen (geboren in 2014) van hetzelfde illegaal getatoeëerde broedpaar ringde en dat hij daarna de politie belde. Toen cliënte de politie verzocht om ter zake van het illegaal ringen van jongen van een wild (illegaal getatoeëerd) broedpaar direct te handhaven, liet de politie weten geen kennis, ervaring, tijd, capaciteit, prioriteit en middelen te hebben om ter zake van het zwanendriften te kunnen controleren en handhaven. Ook al had de politie die kennis wel gehad, dan had zij aan

de hand van de tatoeages van dat broedpaar niet kunnen constateren dat het om een wild broedpaar ging. Ondanks het feit dat cliënte de politie verzocht om de zwanendrifter daarna in de gaten te houden omdat zij er zeker van was dat hij 50 meter verderop wederom jongen van wilde broedparen zou leewieken en/of ringen, liet de politie hem gaan. Vijftig meter verderop zag cliënte dat de zwanendrifter vervolgens opnieuw jongen van wilde broedparen illegaal op hoge leeftijd leewiekte. Op 1 september 2014 zag cliënte dat de zwanendrifter de negen witte jongen van het eerder genoemde op 22 juni 2013 illegaal getatoeëerde broedpaar met dusdanig grof geweld ving, dat ten minste één (en waarschijnlijk twee) jongen ter plekke stierven. Het dode geringde jong dat tijdens de uitzending van EenVandaag in de wagen van de zwanendrifter was te zien, was dus - evenals de andere acht jongen van hetzelfde nest - afkomstig van een wild broedpaar. Deze casus bewijst dat de aanwezigheid van een tatoeage bij broedzwanen en de aanwezigheid van een gesloten pootring bij de nakomelingen van broedparen dus helemaal niets zegt over de legale herkomst van die zwanen.

Eén van de zwanendrifters vertelde aan cliënte vorig jaar op camera dat hij nog steeds zelf nieuwe broedparen tatoeëerde. Hij vertelde dat als hij een nieuw broedpaar had dat nog geen tatoeage had, dat hij daarvan zelf de snavels tatoeëerde. Hij zei dat ze met die tatoeage dan herkenbaar waren. Cliënte vroeg hem of hij met nieuwe broedparen broedzwanen bedoelde die 2 tot 3 jaar oud waren en die nog geen tatoeage hadden. Hij zei dat hij die inderdaad bedoelde. Hij zei dat als het een nieuw stel (broedpaar) was, dat was gaan broeden of een nieuw stel dat kuikens had, dat hij die zelf tatoeëerde. Hij zei dat hij nog steeds zelf mocht tatoeëren en dat hij daar geen dierenarts voor nodig had. Hij vertelde dat hij ook nog steeds tatoeages zelf "ver-verste" als die een beetje vaag werden. Hij zei dat hij die tatoeages dan over-tatoeëerde. Hij haalde een zelf gemaakt tatoeëer-instrumentje uit zijn linkerborstzak en liet dat op camera aan cliënte zien. Hij haalde een zwart inktpotje met zwarte Oost Indische inkt uit zijn linkerbroekzak en liet dat ook aan cliënte zien. Hij deed voor hoe hij de naalden van het tatoeëer-instrumentje - met zijn rechterhand - in het zwarte inktpotje doopte. Hij deed cliënte voor hoe hij - met zijn linkerhand - de kop van de wilde knobbelzwaan vast hield en recht legde, terwijl hij met het tatoeëer-instrumentje in zijn rechterhand een tatoeage in de snavel van de knobbelzwaan prikte/kraste. Het zelf tatoeëren van knobbelzwanen is de zwanendrifters al vanaf 1996 verboden en al helemaal het zelf tatoeëren van wilde nieuwe broedparen (wildvang), waarvan de handhaving praktisch onmogelijk is.

Cliënte legde ook op camera vast dat de zwanendrifters naadloos gesloten pootringen bij zowel wilde volwassen alsook bij wilde jonge knobbelzwanen met geweld aanbrengen, hetgeen één van de zwanendrifters op camera aan cliënte ook zelf bevestigde. Cliënte toonde met voorgaande op camera vast gelegde feiten onomstotelijk aan dat - anders dan uw ministerie tot op heden betoogt - de aanwezigheid van een tatoeage of een naadloos gesloten pootring bij knobbelzwanen dus helemaal niets zegt over de zogenaamde legale herkomst van die zwanen. Uit de administratie van de zwanendrifters blijkt dit volgens het op camera vastgelegd onderzoek van cliënte evenmin, omdat zij daarin enkel vermelden dat zij x aantal jongen van een niet nader omschreven broedpaar zonder uniek merkteken op een voor derden niet herleidbare locatie op een niet te controleren datum zelf hebben geleewiekt en/of geringd.

Cliënte legde vast dat de zwanendrifters al jarenlang ongemoeid de jonge knobbelzwanen illegaal leewieken en dat zij zelfs nog tot op een leeftijd van 4 tot 5 maanden hun vleugels afknippen, hetgeen als zware dierenmishandeling kwalificeert. Zij ontdekte dat het de zwanendrifters reeds vanaf 1996 verboden was zelf jonge knobbelzwanen te leewieken en dat de dossierhoudende ambtenaren bij uw ministerie (Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn en de RVO) alsook de NVWA hiervan tot aan oktober 2013 niet op de hoogte waren.

Cliënte legde op camera vast dat de zwanendrifters bij duizenden knobbelzwanen de slagpennen uit het bot van de vleugels trekken, vaak meerdere malen per jaar bij dezelfde zwanen. Zij gebruiken daarbij regelmatig dusdanig grof geweld dat de vleugels van deze zwanen daardoor breken. Het uit het beenvlies van het bot trekken van slagpennen kwalificeert diergeneeskundig als zware dierenmishandeling. Cliënte legde op camera vast dat de zwanendrifters bij het vangen en/of het zelf leewieken van knobbelzwanen vaak dusdanig brutoot geweld gebruiken, dat deze dieren daardoor sterven. Er is dus al jarenlang sprake van een grootschalige door de overheid gefaciliteerde zware dierenmishandeling van duizenden knobbelzwanen, hetgeen volgens cliënte volstrekt onacceptabel is.

Cliënte legde het jarenlange standaard gebruik van grote hoeveelheden naadloos gesloten pootringen met een in beginsel bij wet verboden ringmaat 27 mm door de zwanendrifters op camera vast, waarvan uw ministerie en de NVWA al jarenlang op de hoogte zijn en desalniettemin geen actie ondernemen. De door u erkende vogelbonden die al jarenlang deze ringen aan de zwanendrifters in grote hoeveelheden afgeven, overtreden daarmee zelf ook wet- en regelgeving.

Cliënte ontdekte dat alle eerdere rechterlijke uitspraken die in het verleden over het zwanendriften gewezen zijn op feitelijk onjuiste gronden berusten. Alle rechterlijke uitspraken gingen er namelijk van uit dat de door de zwanendrifters in de vrije natuur gehouden koppels knobbelzwanen op de plek blijven waar zij hun broedplaats hebben *doordat ze door het leewieken (i.e. het verwijderen van een deel van de vleugel)* in hun bewegingsvrijheid zijn beperkt. Door het geleewiekt zijn van de koppels gehouden knobbelzwanen oordeelden de rechters dat de zwanendrifters de beschikkingsmacht over deze zwanen zouden hebben en dat deze zwanen dientengevolge als "in gevangenschap geboren en gefokte vogels" aangemerkt dienden te worden waarvoor een vrijstelling (art. 5 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten) zou gelden, die de zwanendrifters ook zonder ontheffing van de Flora- en faunawet in de vrije natuur zouden mogen houden mits zij daarbij wel hun eigen dieren benaderen. Voormalig minister Verburg ging in haar brief bij de oude ringplicht ontheffing van 4 juni 2008 (p. 5) ervan uit dat de door de zwanendrifters in de vrije natuur gehouden broedparen geleewiekt en gemerkt waren. Uw brief bij de ringplicht ontheffing van 8 oktober 2013 gaat evenzo ervan uit dat de ontheffing geldt voor de, ten tijde van de op 8 oktober 2013 afgegeven ontheffing, reeds met een tatoeage gemerkte en geleewiekte gehouden ouderdieren. Op die wijze kon volgens u het onderscheid met uit het wild gehaalde knobbelzwanen gemaakt worden. De Nederlandse regering betoogde nog in 2013 bij de Europese Commissie dat de door de zwanendrifters in de vrije natuur gehouden broedparen geleewiekt en getatoeëerd waren.

De feiten en beelden uit het grondige onderzoek van mijn cliënte tonen echter aan dat praktisch alle door de zwanendrifters in de vrije natuur gehouden gemerkte broedparen niet geleewiekt zijn (en overigens ook niet gekortwiekt) hetgeen beide zwanendrifters zelf ook op camera aan cliënte bevestigen! Hetgeen U in uw brief van 1 mei 2015 aan de Tweede Kamer bericht, namelijk dat de zwanendrifters *geleewiekte* broedzwanen het gehele jaar in de vrije natuur houden en daarvan de jongen leewieken, ringen en verhandelen, is blijkens het door cliënte gemaakte beeldmateriaal (ruim 12 terrabyte) aldus feitelijk onjuist. Daarnaast legde cliënte op camera vast - hetgeen door verklaringen van onafhankelijke knobbelzwanen-experts wordt bevestigd - dat koppels knobbelzwanen (zijnde zgn. 'standvogels' in Nederland) door hun instinct c.q. aard uit eigen beweging in hun territorium blijven en ieder jaar naar dezelfde broedplaats terugkeren, waarbij de hoedanigheid van hun vleugels (het al dan niet geleewiekt zijn of anderszins) geheel niet ter zake doet. Dit betekent volgens cliënte dat - anders dan dat U in uw brief van 1 mei 2015 aan de Tweede Kamer bericht - het zwanendriften nimmer een legale vorm van veehouderij is geweest c.q. is. De feiten en beelden uit het onderzoek van cliënte bewijzen immers dat er geen "objectief verifieerbaar mechanisme" is waarmee kan worden vast gesteld of de door de zwanendrifters gehouden knobbelzwanen inderdaad in gevangenschap geboren en getogen zijn, omdat zij iedere wilde (niet geleewiekte ongeringde) broedzwaan die zij te pakken kunnen krijgen tatoeëren en/of ringen en daarvan de jongen zelf illegaal leewieken of kortwieken en/of ringen en verhandelen. Daarnaast is het van belang dat de Europese Commissie in haar brief van 4 oktober 2013 oordeelde dat niet geleewiekte knobbelzwanen onder de bescherming van de Vogelrichtlijn vallen en aldus niet als "gehouden" zwanen aangemerkt kunnen worden. Het feit dat alle gehouden knobbelzwanen geleewiekt waren was voor de Europese Commissie van essentieel belang voor het onderscheid met wilde knobbelzwanen. Cliënte acht het van belang u persoonlijk op deze belangrijke omissie te wijzen, evenals zij eerder uw ministerie en de NVWA op talrijke andere omissies heeft gewezen die jaren nadien schoorvoetend werden toegegeven. Het een en ander heeft tot gevolg dat heden ten dage het zwanendriften volgens cliënte derhalve géén legale vorm van veehouderij is en dat het houden van zwanen in de vrije natuur aldus niet legitiem is, temeer omdat van geen van de gemerkte knobbelzwanen de legale herkomst onomstotelijk kan worden aangetoond. Bovendien tonen de feiten uit het onderzoek van cliënte aan dat de huidige volstrekt obsoleete voorwaarden van de ringplicht ontheffing een massale toe-eigening van wilde knobbelzwanen al jarenlang ernstig in de hand werken en faciliteren. De Nederlandse regering overtreedt dan ook volgens cliënte met het toestaan van het zwanendriften Europese wetgeving met voeten.

De eerder genoemde illegale praktijken van de zwanendrifters konden tot op heden ongemoeid plaats vinden, omdat toezichthouders zoals NVWA en lokale politie eenheden tot en met heden geen enkele kennis van het zwanendriften hebben en al die jaren niet handhavend optreden. Cliënte ontdekte dat voormalig Staatssecretaris Bleker, U en voormalig minister Opstelten de Tweede Kamer de afgelopen jaren driemaal onjuist informeerden over de zogenaamde 'controles' die de NVWA de afgelopen jaren bij de zwanendrifters uitvoerde. U gaf in uw brief van 1 mei 2015 aan de Tweede Kamer aan dat de overtredingen die de NVWA in 2012 bij de zwanendrifters had vast gesteld om het zelf door de zwanendrifters illegaal leewieken van de jongen zou gaan. Dat is echter een verre van volledige opgave van de des tijds werkelijk geconstateerde strafbare feiten. Uit de door cliënte - middels een verzoek op

grond van de Wet Openbaarheid Bestuur - opgevraagde inspectierapporten blijkt immers dat de NVWA bij de weinige aangekondigde controles die zij in 2012 bij de zwanendrifters uitvoerde een veelheid aan ernstige strafbare feiten constateerde en aan U rapporteerde. Het gaat hierbij om o.a. het contant zonder factuur verkopen van wilde ongeringde knobbelzwanen aan onbekende afnemers die niet in de administratie waren terug te vinden, het aanbrenge van gesloten pootringen bij wilde volwassen zwanen met een in beginsel bij wet verboden ringmaat 27 mm, het standaard gebruik van grote hoeveelheden gesloten pootringen met een in beginsel verboden ringmaat 27 mm die de door U erkende vogelbonden niet hadden mogen afgeven, het op hoge leeftijd zelf leewieken (niet tijdig leewieken) van jonge knobbelzwanen terwijl dat verboden was, het niet administreren van de datum van het zelf illegaal leewieken van de jonge knobbelzwanen, het niet administreren van de datum van het ringen van de jonge knobbelzwanen, het niet tijdig ringen van de jonge knobbelzwanen (hetgeen aldus wildvang is), het vangen van niet geleewiekte en niet geringde jongen (aldus wilde zwanen) die de zwanendrifters nadien van een illegale tatoeage voorzagen, kortwiekten en als ouderparen aanhielden (welke ouderdieren dus geen legale herkomst hadden), het niet administreren van de datum van het aanbrenge van een merk en/of tatoeage, het zelf door de zwanendrifters tatoeëren van wilde knobbelzwanen terwijl dat al sinds 1996 verboden was, het inknippen van de zwemvlies van de linkerpoot van broedzwanen terwijl dat verboden was, het niet administreren van de locatie van de gehouden broedparen omdat de zwanendrifters niet wisten wiens gronden zij onrechtmatig betraden, het zonder toestemming betreden van gemeentelijk grondgebied en het aldaar driften van knobbelzwanen, het zonder toestemming betreden van gronden van particulieren en gronden van het Zuid Hollands Landschap en het aldaar driften van zwanen alsook het niet voldoen aan talrijke administratieve voorwaarden (een volstrekt ondeugdelijke administratie). Opvallend is verder dat de NVWA tot op heden nimmer controleerde of het aantal door de zwanendrifters opgegeven gehouden broedparen overeenkwam met de werkelijke feiten, door bijvoorbeeld zelf veldonderzoek in het werkgebied van de zwanendrifters te doen en het aantal aldaar bevindende gemerkte broedparen te tellen. Cliënte legde op camera vast dat het werkelijke door de zwanendrifters gehouden aantal broedparen een veelheid van het aantal betreft dat zij opgeven te hebben, hetgeen één van de zwanendrifters op camera aan cliënte ook zelf bevestigde. De bevindingen van cliënte tonen aan dat de zwanendrifters *alle* wilde broedzwanen en hun jongen in hun werkgebied driften die zij te pakken kunnen krijgen, waarbij zij dagelijks nieuwe broedparen van een illegale tatoeage en/of een (al dan niet gesloten) pootring voorzien.

Cliënte ontdekte aldus dat de NVWA in 2012 en in 2013 op de hoogte was van een veelheid aan ernstige strafbare feiten inzake het zwanendriften en dat aan U rapporteerde, op grond waarvan U volgens cliënte destijds de toenmalige ringplicht ontheffing onmiddellijk had dienen in te trekken en al helemaal niet de nieuwe ringplicht ontheffing van 8 oktober 2013 aan de zwanendrifters had mogen verlenen.

De lokale politie eenheden lieten cliënte reeds diverse malen in 2013 tot en met heden weten niet over de benodigde kennis, ervaring, tijd, capaciteit, prioriteit en middelen (zoals een 4 wheel drive en 50 x optische zoom camera) te beschikken om ten aanzien van de illegale toe-eigening van wilde broedzwanen en hun jongen c.q. ten aanzien van het zwanendriften

als geheel te kunnen controleren en handhaven. De afgelopen jaren belden de zwanendrifters enkele malen zelf de politie nadat cliënte had waargenomen dat zij strafbare feiten pleegden. De zwanendrifters weten immers uit jarenlange ervaring dat de politie ter zake van het zwanendriften iedere kennis en ervaring ontbeert en derhalve nimmer handhavend kan optreden (indien zij dat al zou willen). Cliënte was er bijvoorbeeld getuige van dat de politie Hollands Midden in 2014 langzaam voorbij reed en toekeek terwijl de zwanendrifters de jongen van een wild broedpaar vingden en ringden. Cliënte bood de lokale politie eenheden reeds diverse malen tevergeefs haar expertise aan om hen - aan de hand van door haar gemaakt beeldmateriaal - te leren op welke specifieke zaken zij bij de handhaving van het zwanendriften zouden moeten letten en bood hen aan om de daarna opgedane kennis middels een praktijkles in het veld toe te passen. Tot op heden wezen werd dit aanbod steeds ongemotiveerd van de hand gewezen. De feiten uit het verleden tonen aan dat de NVWA evenmin de benodigde kennis, ervaring, tijd, capaciteit, prioriteit en middelen beschikt om deugdelijk te kunnen controleren en handhaven. En dat nog los van het feit dat de NVWA niet in staat is om bij heterdaad meldingen direct ter plaatse te komen, buiten kantooruren en in het weekend niet bereikbaar is (op welke momenten de zwanendrifters veelal actief zijn) en tot dusver geen enkele melding van cliënte in behandeling nam en deugdelijk afhandelde. Dit terwijl momenteel reeds al vele jonge knobbelzwanen geboren zijn en nog vele jongen binnenkort geboren worden, die - evenals alle jongen in de voorgaande 19 jaar - het illegaal zelf door de zwanendrifters afknippen van de vleugels op hoge leeftijd te wachten staat zonder enig adequaat en kundig toezicht daarop. Naar de mening van cliënte is deze situatie volstrekt onaanvaardbaar.

Cliënte heeft haar grondige op camera vast gelegde feitenonderzoek immer met gevaar voor eigen leven gedaan en het heeft haar veel geld gekost. Zoals U ook niet ontgaan is, is cliënte meerdere malen door de zwanendrifters c.s. zwaar mishandeld en bedreigd. Zij meldde in 2013 en in 2014 tevergeefs ernstige strafbare feiten en misstanden inzake het zwanendriften aan de NVWA en aan uw ministerie, waarmee niets is gedaan. In maart 2014 nam cliënte vervolgens contact op met de Recherche Milieuteam van de Politie Midden-Nederland. Cliënte toonde de Recherche haar schokkende beeldmateriaal met een veelheid aan ernstige strafbare feiten ter zake van het zwanendriften, die tot op dat moment daarvan niet op de hoogte was. Naar aanleiding van dit beeldmateriaal en de daarop volgende eigen waarnemingen van de Recherche, besloot het OM in april 2014 tot een groot strafrechtelijk onderzoek naar de activiteiten van de zwanendrifters naar welk onderzoek U in uw brief van 1 mei 2015 aan de Tweede Kamer verwijst.

Cliënte heeft tweemaal aangifte gedaan van zware mishandeling en heeft het onomstotelijke bewijs van die feiten op videobeelden aangeleverd. Daarbij heeft cliënte ook medische rapportages aangeleverd, waarin het aan cliënte toegebrachte letsel door artsen is vast gelegd. Deze aangiften hebben nog niet geleid tot vervolging.

De zwanendrifter (tevens zijnde ambtenaar c.q. rattenvanger bij het waterschap) die cliënte zwaar heeft mishandeld, bedreigd, belaagd, achtervolgd en haar goederen heeft vernield, heeft aangifte tegen haar gedaan wegens vermeende 'stalking'. Opmerkelijk genoeg kon justitie niet wachten om cliënte te vervolgen en is zij gedagvaard en is daarmee het straf-

proces aangevangen. Mede als gevolg van een verzoek om de aangever te laten horen is de zaak nu tijdelijk naar de rechter-commissaris verwezen.

Gelet op de strafbare feiten en misstanden die cliënte aan de kaak heeft gesteld en het feit dat U van de ernst van die misstanden overtuigd lijkt, wil ik U bij deze verzoeken om cliënte als klokkenluidster te beschermen op alle mogelijke gebieden. Daarbij doel ik niet alleen op de bescherming van haar veiligheid maar ook op het ter beschikking stellen van financiële middelen en andere middelen om zichzelf te kunnen verdedigen, zowel in als buiten rechte. Naar mijn stellige overtuiging is de inhoud van voorstaande verzoek iets dat van U als bewindspersoon geëist mag worden, zeker gezien het feit dat de Nederlandse Staat het - voor de ophef in de media - jarenlang af heeft laten weten.

Graag zou ik nader met Uw ministerie in gesprek treden over de mogelijkheden waarop U cliënte bij zou kunnen staan, zodat het voor haar eindelijk blijkt dat zij haar strijd niet meer alleen heeft te voeren.

Vertrouwende U hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd, verblijf ik,

Hoogachtend,

S.M. Diekstra
Advocaat